

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

יום רביעי ט"ז כסלו תשפ"א, 02/12/20

מתווה הערכה חלופית בדרך החקר

מבוא

מסגרת לימוד נושאי ה-30% מכוונת למגוון דרכי הערכה חלופיות בית ספריות. אחת הדרכים היא למידת חקר, שתוצרה הוא **עבודת מיני-חקר** - עבודת חקר בהיקף מצומצם. על המורה, המבקש תשלום על הערכה בדרך החקר בלבד, לקבל ליווי לאורך כל התהליך ויישומו, ממדריך בתחום הדעת. כמו כן על המורה לבסס את ההערכה על פי מחוון מפמ"ר, הכולל את הקריטריונים שלהלן.

מחוון גמיש

מחוון מפמ"ר מופיע באתר תנ"ך ממלכתי, והוא מאפשר למורה גמישות בהרכבה ובהערכת העבודה. הוא כולל חמישה מרכיבים: מהות הלמידה, תהליכי למידה, חשיבה ביקורתית ורפלקטיבית, עיבוד והפנמה אישית והצגת הלמידה.

תהליך הלמידה

- (* עבודת חקר מתבססת על שאילת שאלות, ובמרכזה עומדת שאלת חקר. היא מתבססת על מקורות ביבליוגרפיים מחקרניים ופרשניים (פרשנות ימה"ב ומודרנית)
- (* חיוני שהמורה ינחה מראש את תלמידיו מהן הדרישות המצופות מן הלמידה ועבודת המיני-חקר.
- (* המחוון הגמיש יינתן מבעוד מועד לתלמידים, ועל פיו תוערך עבודתם.
- (* העבודה יכולה להיכתב ביחיד או בזוגות, ובלבד שהמורה יוודא ששני התלמידים שותפים שווים ללמידה לכתובת העבודה על מרכיביה השונים לעיל. ואם לא כך הדבר, ניתן ורצוי לתת לתלמידים ציונים שונים.
- (* כל למידת חקר דורשת מן הלומד הכנה עיונית הכוללת תהליך המתייחס לפסוקי מקרא המעוררים שאלות, סיכום של התייחסות הלומד למאמרים ולפרשנויות וכן לשאלות שהועלו בעבודה, הצגת הנושא הנחקר בכתב ברמה נאותה, וכתובת רפלקציה אישית.

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

מבנה ותכני עבודת מיני-חקר

מבנה העבודה

1. שער
2. תוכן העניינים
3. מבוא
4. פרקי העבודה
5. סיכום
6. רפלקציה אישית
7. רשימת מקורות (ביבליוגרפיה)
נספחים (לפי בחירת התלמיד)

היקף העבודה:

8-6 עמודים כתובים, לא כולל שער, תוכן עניינים, רשימת מקורות ונספחים.
העבודה תיכתב בגופן 12 דייויד, רווח שורה וחצי בין השורות.
אם העבודה בין-תחומית (שילוב תנ"ך ותחום דעת אחר), יש לוודא שרובה יעסוק בתנ"ך (70%).
3-4 מקורות ביבליוגרפיים

מבוא:

במבוא יש להתייחס לארבעה היבטים:

מה? - הצגת והסבר של: נושא העבודה ושאלת החקר, מטרת העבודה, הרקע לנושא/בעיה, הצגת תחומים הקשורים לנושא (ואשר יוסברו בגוף עבודה). השערה/טענה העומדת בבסיס העבודה (אם יש), תיאור שיטת/מהלך החקר, סקירת ספרות מקצועית ו/או רקע תיאורטי.

מדוע? - מהי חשיבות הנושא? מה אני רוצה להוכיח/להסביר/לטעון? מדוע בחרתי בשאלת החקר? כיצד הגעתי אליה? מהי מטרתי בסופה של העבודה?

מאין? - מהם המקורות בהם השתמשתי? תיאורם בקצרה. התייחסות לשונותם ולתרומתם לעבודה.

איך? - תיאור מבנה העבודה על חלקיה השונים. תיאור כללי של תהליך בירור הבעיה/נושא העבודה.

אפשר לכלול במבוא חלק אישי במטרה לאפשר לתלמיד לבטא נקודת מבט אישית ולהשמיע את הקול האישי: מדוע בחרת בנושא, מה עורר את סקרנותך ומה מניע את למידתך; אפשר להתייחס גם לחששות, לקשיים, להתלבטויות, לרגשות, למחשבות פרטיות ועוד.

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

גוף העבודה:

הצגת פרקי העבודה על-פי סדרם בתוכן העניינים.
דיון בשאלת החקר והעלאת דרכי מענה שונות. הבאת ממצאים, ניתוח עיוני ופרשנות אישית, דיון ומסקנות.
בעבודה תתקיים הבניית ידע חדש (ולא הבאת דברים בשם אומרם בלבד). **העבודה תשקף למידה וחשיבה ביקורתית ועצמאית, ולא תהווה לקט של דברי חוקרים ופרשנים.**

סיכום:

הצגת ממצאים והסקת מסקנות. מתן מענה/מענים שונים לשאלת החקר שהוצגה במבוא.
רצוי להתייחס למסקנות כלליות שעלו מלימוד הנושא, והתייחסות לשאלות אפשריות נוספות הנגזרות מן הלימוד/מעבודת החקר.
(* החלק האישי מתייחס לנקודת מבטך האישית, ומטרתו לבטא את הקול האישי – גישתך ועמדתך בנוגע לדברים שכתבת בעבודה, מה למדת מן העבודה, האם פיתחת קירבה ויחס אישי לנושא שלמדת? האם אהבת או התקשית לעסוק בנושא? חשוב לבטא גם את ההיבט הרגשי - חששות, קשיים, רגשות, התלבטויות, מחשבות פרטיות, שיתוף פעול בין-אישי (בין בני הזוג הכותב) ועוד.

ביבליוגרפיה:

- בעמוד האחרון בעבודה תובא רשימת המקורות אשר שימשו לעבודה.
- נדרשים 3-4 מקורות ביבליוגרפיים מגוונים : מאמרים(חובה 2 לפחות) , ספרי פירוש מקראי, אנצ' עולם התנ"ך, ספרי-יעץ, מקורות אינטרנטיים, הרצאות מצולמות וכדו'.

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

הערכת העבודה :

<ul style="list-style-type: none"> - הבניית גוף ידע תוך התייחסות לטקסט המקראי ולשאלות שהוא מעורר. - ניסוח שאלת חקר¹, התעמקות ודיון בשאלת החקר במהלך עבודה. - שימוש במקורות מידע מגוונים וראויים, תוך סיכום ומיזוג המידע הנלמד מהם. - מבנה ותוכן עבודה כמפורט לעיל. 	<p>מהות הלמידה 55%</p>
<ul style="list-style-type: none"> - כלל העבודה משקף חשיבה ביקורתית ועמדה עצמאית של הלומד ; ממצאים, ניתוח עיוני ופרשנות אישית, דיון ואו מסקנות. על העבודה להבנות ידע חדש (ולא רק להציג מידע ביבליוגרפי). הידע החדש שרכש הלומד יבוא לידי ביטוי בהצגת ממצאים ובהסקת מסקנות. - העבודה מבטאת את הקול האישי של הלומד ואת עמדתו העצמאית (מנומקת ומבוססת). 	<p>זעתך 10%</p>
<ul style="list-style-type: none"> - קיום מרכיב של עבודה עצמית - - התמודדות עם קשיים ופתרון בעיות במסגרת עבודת צוות. - מפגשי התייעצות עם המורה ועמידה בלוי"ז. - תפקוד בסביבה טכנולוגית. - ניהול עצמי (לרבות ניהול זמן). - העבודה הורחבה ביזמת התלמיד - מורגשת גישה מקורית ויצירתית (לא נדרשת מקוריות, אך נוכחותה ראויה להערכה) - מורגשת גם המעורבות האישית. 	<p>תהליך הלמידה בדגש עצמאות הלומד 10%</p>
<ul style="list-style-type: none"> - שיקוף התהליך שעברתי מבחינה אישית ומבחינה לימודית. - השמעת הקול האישי שלי. - במה התלבטתי בבואי לבצע את המטלה? (מחשבות, רגשות, מידע אקדמי וכו'). - מה למדתי על עצמי במהלך ביצוע המטלה? - באילו קשיים נתקלתי וכיצד התמודדתי איתם? מה סייע לי בהתמודדות? 	<p>רפלקציה 10%</p>

1 שאלת חקר : שאלה פתוחה, מתדיינת, שאין לה תשובה מן המוכן, ושהתשובה עליה איננה חד-משמעית. שאלה שאינה רחבה מדי או צרה מדי. יכולה להתבסס על הנחת-יסוד/טענה/ויכוח וכו'. למשל: אני מניח שיש קשר בין... ל... מתפצלת לשאלות קטנות; פירוקה לגורמים מניב ראשי-פרקים (השאלה מאגמת את כל חלקי העבודה). יכולה לפתוח במשפט חיווי ואחריו שאלה/טענה. אינה חייבת להיות מנוסחת כמשפט שאלה. שאלה טובה כוללת יותר ממרכיב אחד. עליה להבנות ידע חדש ! (אם היא מזמנת רק תשובה לשאלה/סיכום מידע – אין היא שאלת-חקר).

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' מורשת

מדינת ישראל
משרד החינוך

הפקוח על הוראת המקרא

בחינוך הממלכתי

- האם אני מרוצה/לא מרוצה מאופן ביצוע המטלה? ממה אני מרוצה וממה אינני מרוצה, ומדוע? - כיצד אני מעריך את ביצוע המטלה? (היבטים עיוניים ואישיים של תהליך הלמידה).	
- אסתטיקה ואופן ההגשה (כולל הגהה ורישום ביבליוגרפי נאות). - פרזנטציה / שיתוף בלמידה (הוראת עמיתים). - הפגנת ידע ומעורבות בנושא הנלמד, בחומרי הלמידה ובדיון.	עיבוד והצגת הלמידה 15%

בברכה,

ד"ר - צינור

מנהלת תחום דעת תנ"ך ממי